

Szélfúttá szöveg Prágából

1.

Franz Kafka halála után egy furcsa, aláírás nélküli szövegre a legjobb barátja bukkant rá. Max Brod volt ez a barát. Ő kutatta, gyűjtötte össze Kafka irodalmi és más szövegeit. Munkája közben egy asztalka aprócska fiókjában lelt rá a különös, kézzel írt lapra. Szemlélgette, ízlelgette a grafitceruzával írt sorokat.

– Ezek Franz barátom betűi – dünnyögte maga elé a kutató, aki keresgélése során a lakás takarítója is lett. – Ám, ha már elkészítette a szöveget, miért nem írta alá? – kérdezte az asztalfióktól.

Napokig törte a fejét, mit tegyen e különös kinccsel.

Végül egy kék borítékba tette, megnyálazta, leragasztotta, s a címzés helyére ráírta: „Barátom, Franz Kafka kézzel írt novellája. M. B.” A boríték hátuljára ráírta, hol és hogyan bukkant rá a kéziratra.

2.

2019 nyarán forgószelel sodorta Prága utcáin e borítékot.

A cseh fővárosban jártam akkor, Švejk és Hašek nyomában lépkedve, behatóan és alaposan betájoltam és tanulmányoztam a prágai sörözőket. Egy holdvilágos éjszakán a Hradzsini városháza körül bolyongtam. Valami pincének kellene itt lennie, morogtam magam elé. Erre hirtelen föltámadt a szél, de szinte azonnal forogni, seregni kezdett. A kalapom egy háztetőre hajította, ám azonnal megkönnyörült rajtam, másik szárnyával lelökte elém a járdára. Lehajoltam, megfogtam a zergetollasomat, emeltem volna föl, de a fuvallat egy levélborítékkal bélelte ki karimás sityakomat. Ki sem vettem belőle, csak a fejembe nyomtam, jó erősen, a fülemig, szoruljon, szél többé le ne rántsa! A szállodai szobámban fedeztem föl a fejfedőmbe fészkelte borítékot, láttam rajta a jegyzetet.

BALOGH ISTVÁN (1946) költő, író, újságíró. Legutóbbi könyve: *Mesebor* (2024).

Bő két esztendeig nem nyitottam föl a fokozatosan színét veszítő kopertát. Lassan már el is feledkeztem róla, hová is tettem. Egy kicsi fiók őrizte szobámban továbbra is híven a titkot. De aztán 2021 tavaszán ránk tört a Covid19 világjárvány, amely fenekestől fölfordította addigi életünket. Komoly karanténba zárt bennünket a félelem, amely még a hatalom uralmára is rátelepedett. Korosabb társaimmal csak a hét két napján, a hajnali órákban hagyhattuk el lakásunkat, bevásárolhattunk a miattunk sötétben kinyitó élelmiszerboltokban. Egy ködös szürkületben szembejött velem egy férfi. Pár lépésre tőlem megbillent, nyögött nagyot, s mint aki nem lát, szinte szándékosan ütközött velem. Pardon, szólt, fölnézett, matt álom ült szemében.

- Erre van a Kastély? - kérdezte, de választ nem várt. Aprókat dülöngélve továbbhaladt.

Utána néztem, s úgy tűnt, verébbé változott, két lábbal egyszerre szökkent a ferencjós-kás flaszter fölött. Éreztem, a Hunyadi tér házai is csodálkoznak e tüneményen. A szűk két évtized múlva lebontott öreg városháza toronyórája elfelejtette elütni a hajnali ötöt. A Szegény Kisgyermek Szülőháza elé értem. Damjanich utca-Kállay Albert utca sarok után pár lépés nyugat felé. Harmadikos koromban, amikor a magyarkanizsai Arany János Nyolcosztályos Iskolával osztálykiránduláson, Szabadkán jártunk, még láthattam a halálra ítélt földszintes épületet. A több nemzetiségű város minden korábbi emlékét eltörölni igyekvő, vérvörös csillagban lakó, s onnan kifenyvegető hatalom fölfalta, elemészttette drága kincsünket. Mire szabadkai lakos lettem, egy jellegtelen hotelépület oldalkertjét találtam a lak helyén. Az oldalház, amelyben a világhírű magyar író és költő született, a mai korban jellegtelen kertecske virágokkal, bukszusokkal.

Lépkedtem volna tovább, de jobbra tőlem hirtelen kinyílt a későbbi időkben nyom nélkül eltűnt Kosztolányi-ház széles bejárati kapujának a keleti felén levő bejáróajtaja. Egy férfi lépett ki, orvosi táská a kezében.

- Ne féljen, asszonyom, nem súlyos, csak akut, holnapra jobban lesz - mondta a bejáratban lobogó fénysötét gázlágnak, és elrohant valamerre.

A nehéz fából készült bejárati ajtó nagy dörrenéssel becsapódott előttem.

3.

Meglódultam a főposta és a leégett Vörös Ökör vendéglő helyén épült pompás iskolaépület felé. Miért nem nevezik el Kosztolányi Dezsőről ezt az utcát, amelyben szülőháza állt? Ez járt az eszemben szakadatlanul a hazafelé úton.

Lakásunk a Zombori út és a Zágrábi utca sarkán egy frissen épült négyemeletes fehér ház harmadik emeletén volt. Szaporán szedtem a lábam a Makszim Gorkij utcában a tűzoltóság laktanyájáig, közben nem hagyott békén a gondolat, ismerem-e én valahonnan azt az urat, aki nekem jött, és köszönés helyett elnézést kért. Franz Kafka lehetett volna ilyen, gyúrogatta agytekervényeimet valami

induló daganat. Aztán rájöttem, nem Kafka volt, az író, hanem K., a földmérő, aki a karanténidő lezárása miatt Olgához röpdösött. A lány egy Barnabás nevű úr nővére volt. A szelídebbik.

További hazavezető utamon szinte belefájdult a fejem, ki lehetett a szembejövő? Ahogy a tűzoltóságnál befordultam jobbra, a Zágrábi utcába, eszembe villant a Prágában kalappal forgószélnben kihalászott boríték. Szinte futottam ezután. Zihálva értem haza. Feleségem kérdezett volna valamit, de szó nélkül lecsaptam a konyhaasztalra a bolti csomagot. Berohantam a szobámba. Azonnal kinyitottam a fiókocskát. Megleltem Max Brod levelét. Úgy tűnt, hosszú ideig kézben tartottam, tán nem is szabad föl vágnom, vonaglott meg bennem, ám félelmem fölött mégis győzött az átkozott túlerő, a gyarló kíváncsiság.

4.

(F. K.)

A kistisztviselő kinézetű férfi néha ismeretlen utcalányokat bérelt föl, hogy alaposan megszemlélgesse őket, s egy pompás éjszakát eltöltsön velük. Az alku után megindultak a bérelt szoba felé. A lány egy lépéssel előrébb tipegett. A férfi hosszabbakat lépett, így fékeznie kellett az iramon, azonban gyorsan rájött, hogy ő is tipeghetne, miként a prostituált teszi. Megpróbálta. Eleinte nehéz volt belejönni a rőfnyi hosszú lépésekbe, ám sikerült tíz-tizenkét kísérlet után. Érdekesnek, sőt izgatónak érezte ezt a sétát. A bárcás nőknek nem volt standjuktól távol a találkaszobájuk, így gyorsan véget ért az éppen fölfedezett, pompás gyaloglás.

A szobában két szék volt. A napvilágot adó két ablak között állt az ágy, pontosabban egy nászággy. A férfi leült az ágyhoz közeli székre. Szemben vele, a fehér falon egy könyvomatós reprodukció függött, fekete farámában. Középen Jézus. A jelenlevők fele Isten fiának a jobb, a másik fele a bal oldalán foglalt helyet. A férfinak hirtelen nem jutott eszébe, ki az eredeti kép alkotója. Leonardo vagy Michelangelo?

Míg a leány vetkőzéshez fogott volna, ő csak a berámázott szenteket bámulta, és minden erejével viaskodott a reneszánszsal.

– Levetkőztek? – kérdezte a lány.

A kérdést meg sem hallotta, nem válaszolt, inteni sem intett.

A lány leült az ágy szélére. Lassan levetette cipőjét. Aztán föl húzta a lábát az ágyra. Levetette felső ruháit. Kicsit keltette magát, de a férfi mozdulatlanul bámult a falon függő képre. A lány köhögött néhányat, majd pár korty vizet ivott egy pohárból. Végül ráunt az üldögélésre, könyékre ereszkedett. Sóhajtott egy nagyot. Lefeküdt. Betakarózott, mert hűvös volt a szobában. Fektében is tekintete a széken ülő kuncaftja arcát vizsgálgatta. Volt ideje, végigpásztázta a férfi ruházatát. Kicsit divatjamúltnak találta, nyakkendőjén alig észrevehető két foltocskát vélt fölfedezni. A cipője fekete bőrből készült lábbeli. Por lepte,

pedig aznap futó zápor vonult át Prágán, így csak eső után viselhette a cipőt. Lehet, napokig ki sem mozdult a lakásából. Talán meg is sajnálta kicsikét csöndes magányossága miatt.

A férfi csak bámult a vásári könyomatosra. Valamely kisváros kirakodó- és állatvásárán juthatott hozzá egy melegszívű, örömlányok ágyában viháncolni szerető juhos gazda. Lehet, még a dudáját is elhozta magával, hogy a Tátra lankáin csörgedező csermelyek vidám, szerelmes énekét belefújja e fehérre meszelt szobába.

5.

(F. K.)

A férfi úgy érezte, a falra akasztott kép Krisztusa megmozdul. Előbb bal felé fordul, ott többen egyszerre beszélnek hozzá.

– Fogjátok be a szátokat! – szól. – Ez a vacsora számomra az utolsó. A világ egyedi eseménye.

A tanítványok hallják a Mester megnyilatkozását. Csodálkoznak fölöttébb.

Mária Magdolna embere jobbán sírva fakad, hangosan zokog. A mellette ülők vigasztalják. Mária Magdolna bíborlila palástjába törli könnyes arcát. De könnye csak csorog, miként forrás törne szemgödréből elő, s áztatja ultramarin tunikáját.

Most jobb felé fordul a kép központi alakja, Aki Keresztfán Fog Szenvedni nemsokára.

– Ne sírj, kedvesem! – mondta az utolsó vacsora végső falatját lenyelő férfi Mária Magdolnának. – A sorsom, amely már régtől meg van írva, nemsokára beteljesül.

Az asztalnál ülők kiisszák boraikat. Jézus pihenni tér Mária Magdolna házába.

Hajnalban Isten Fia párját a csalogány költögeti, s a nő homlokán lágy simogatást érez. Szíve szinte hangosan dobog. E pillanatban megérzi és megérti, méhében immár a jövődőt hordozza, amely e csodálatos és különös éj szent ajándéka.

6.

(F. K.)

A sovány, kifestett arcú lány keresztbe feküdt az ágyon és elaludt szegényke. Álmodhatott reggelig háborítatlanul.

Reggel fölébredt, s azonnal szemébe tűnt a széken mozdulatlanul ülő férfi, aki megszállott módján bámulta a könyomatos képet, amely valójában búcsúfia volt. A tavalyelőtti Mala Straná-i Szent Tamás templom búcsújában vásárolta

meg a ház tulajdonosnője. Nyolc *Utolsó vacsora* reprodukciót szállított házába egy csacsifogat. Még ebéd előtt fölkerültek a képek a fogadó szobák falaira.

A lány leborult az ülő férfi lábához, ügyes kezében egy porronggyal fényesre törülgette a cipőjét. Úgy tűnt neki, szegénykének, hogy a sápadozó arcát is láthatja benne.

– Fekete tükör van a lábán – suttogta a széklábaknak. – Vigyorog belőle pokolszín világunk.

A lány sligovicát töltött kicsi pohárba.

A férfi megérezte a pompás illatot. Megrázta magát, elfordult a könyvnyomatos képmásolattól. Fölkelt, az ablakhoz lépett, és kinézett hosszan. Egyszerre, mint akit áramütés ér, hirtelen visszafordult. Megragadta a pohárkát, és egyetlen korttyal kiitta a tartalmát.

– Töltsék újra? – kérdezte a lányka.

– Nem, nem! Nem kell. Nagyon tartalmas éjszakám volt magánál, kedvesem. Azzal egy húszkoronást tett az asztalra.

Hazafelé menet a férfi csak az orra elé nézett. Nem látott maga körül senkit, semmit. Sietett, mint a megszállott. Az emberek kitértek az útjából.

A lakása ajtajának zárjába dugta a kulcsot, és ahelyett, hogy elfordította volna, hogy kinyíljon az ajtó, belekiabált a faragott tölgyfadeszkába:

– Leonardo da Vinci! Ki más? Olyan bíborlilát, olyan ultramarint csak ő tudott teremteni! Rajta kívül senki más! Senki más! Érted te ezt a tökéletességet, te, idéetlen világ?

7.

Manapság, ki tudja, mióta is, valami prágai művészkörökben irigyei, akiknek száma napról napra növekszik, azt füllentgetik néhai Franz Kafka prágai lakosáról, akit azóta világhírű íróvá avattak alkotásai, hogy rendszeresen járt a rossz-lányok utcájába. Általában szobára ment valamelyikkel. Ilyenkor mindig a mezők lilioma tipegett elöl. Mögötte a férfi. Fekete bőrcipőbe bújtatott lába nem érte a promenádot. Csoda volt, ahogyan libegett, lepkeként szálldosott ide-oda, mint szélben a papírsárkány. Orrlikai tágtultak, összehúzódtak, akár a csődörnek, ha kancaszagot érez. Testével-lelkével magába transzponálta az Úr legkedvesebb angyalkái közül arra a napra néki teremtett nőszíromtündér bódító illatát.